

Leden Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. mevrouw drs. E. de Kler
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum	02-10-2019	Betreft	commentaar Algemene Onderwijsbond
Briefnr.	594718 ESL/HP	Onderwerp	AO Leraren 9 oktober 2019
Inlichtingen	06 52304334		

Geachte leden van de Vaste Commissie,

Op 9 oktober debatteert u over leraren. Er zijn tal van onderwerpen waar u met elkaar over kunt debatteren als het gaat om leraren. Volgens de AOb moet het vooral gaan over de lerarentekorten en de discussie rondom het bevoegdhedenstelsel.

1. Lerarentekorten

Het hele onderwijs heeft te maken met lerarentekorten. In het primair onderwijs worden klassen opgedeeld, naar huis gestuurd, staan er onbevoegden voor de klas, worden er vierdaagse schoolweken ingevoerd en vanwege tekorten zullen scholen wellicht moeten sluiten. Juist scholen in achterstandswijken of met een complexe leerlingpopulatie hebben het met meeste last van de tekorten. Zo neemt de kansenongelijkheid toe en raakt het lerarentekort de kwetsbare leerlingen het hardst. In het voortgezet onderwijs staan veel onbevoegden voor de klas, worden vakken niet meer gegeven en vallen er incidenteel én structureel veel lessen uit. In het mbo worden opleidingen niet gestart, omdat er geen docenten te vinden zijn.

De situatie is nijpend en de onderwijskwaliteit staat onder druk. Het lerarentekort drukt zwaar op het onderwijspersoneel. De AOb vindt het zeer verontrustend dat de urgentie van het lerarentekort enkel wordt benoemd, maar dat dit Kabinet weigert extra geld te investeren en het lerarentekort goed in beeld te brengen. Het publieke onderwijsbestel dreigt uit elkaar te vallen, omdat de overheid de kwaliteit niet meer kan garanderen. Volgens de AOb moet dit kalenderjaar in ieder geval nog het volgende gebeuren:

Investeren

Investeer voor 2020 423,5 miljoen extra in het funderend onderwijs.¹ Dit is de eerste noodzakelijke stap om het werken in het onderwijs aantrekkelijker te maken. Direct hierop volgend moet er een onderwijsbreed investeringsplan² komen dat het onderwijs in staat stelt de onderwijskwaliteit te bieden die iedere leerling in Nederland verdient. In maart stonden er 40.000 leraren op het Malieveld met de roep om te investeren van het po tot het wo. De jarenlange nullijn in het onderwijs

¹ Lees hier meer: <https://www.aob.nl/nieuws/bonden-en-werkgevers-willen-noodpakket-voor-onderwijs/>

² Dit vraagt om een investering van 4 miljard tot 2022. Zie voor meer details: <https://www.aob.nl/nieuws/wat-eist-de-aob-per-onderwijssector/>

heeft tot een flinke achterstand in de markt geleid. Deze achterstand moet snel worden ingelopen, zodat het beroep van leraar en docent aantrekkelijker wordt en blijft. Dit is onmogelijk met een eenmalige of incidentele investering. Tenslotte is het van essentieel belang dat er verstandiger en doelgerichter met het onderwijsgeld moet worden omgegaan. Wij vinden dat de personele bekostiging ook echt aan personeel besteed moet worden.

Registratie van het lerarentekort

Registreer hoe groot het lerarentekort is en welke maatregelen er in scholen genomen worden om het lerarentekort op te vangen. Ruim drie maanden geleden is er een motie aangenomen die hierom vraagt. In de tussentijd is er niets gebeurd en hebben we nog steeds geen zicht op de consequenties: we weten nog steeds niet hoeveel klassen er naar huis worden gestuurd, hoeveel scholen een vierdaagse schoolweek hebben en voor hoelang, hoeveel onbevoegden er voor de klas staan, hoeveel tussenuren er zijn door het lerarentekort en hoeveel opleidingen in mbo niet starten door het lerarentekort. Het is de grondwettelijke verantwoordelijkheid van de overheid om dit bij te houden, omdat het lerarentekort direct de onderwijskwaliteit raakt.

2. Het bevoegdheidsstelsel in het po, vo en mbo

De minister heeft aangekondigd op korte termijn het bevoegdheidsstelsel voor po, vo en mbo te willen herzien.³ Het ontwerp moet eind 2020 klaar zijn en de eerste pilots worden al in het schooljaar 2020-2021 gestart. Het starten van pilots met bevoegdheden én de snelheid die hier wordt nagestreefd, baart ons grote zorgen.

Een zorgvuldig proces voor alle sectoren

Waar we voor het voortgezet onderwijs al een paar jaar via een zorgvuldig proces⁴ met het ministerie, bonden, werkgevers en lerarenopleidingen tot plannen met breed draagvlak proberen te komen, wil de minister nu voor po en mbo een snel proces zonder duidelijke rol voor deze stakeholders in gang zetten. Dit neemt een groot risico met zich mee: weinig draagvlak én oplossingen die door 'experts' worden bedacht, maar in de praktijk niet werken of tot grote weerstand leiden. Er zijn grote verschillen tussen het po, vo en mbo als het gaat om de lerarenopleidingen, bevoegdheden en inzetbaarheid. Het is zeer onverstandig om, zoals de minister nu voorstelt, het primair onderwijs en mbo aan te laten sluiten bij de rijdende trein van het voortgezet onderwijs. Ook het po en mbo verdienen een zorgvuldig traject met een gedegen onderzoeksfase.

Pas op met pilots, zeker nu

De overheid heeft een zorgplicht voor kwalitatief goed personeel. Pilots met bevoegdheden zijn pilots met kwaliteit van onderwijs. De Inspectie heeft in haar laatste rapportage gewezen op de negatieve gevolgen van onbevoegd lesgeven voor de kwaliteit van onderwijs. In een zorgvuldig proces om tot een nieuw bevoegdheidsstelsel te komen dat voldoende kwaliteit garandeert, past het niet om snel en ondoordacht te starten met pilots. Een risico van pilots is tevens dat het als oplossing voor het lerarentekort wordt ingezet, zonder dat de kwaliteit van onderwijs kan worden gegarandeerd.

Luister naar de leraren zelf

In de analyses van de minister wordt sterk uitgegaan van wat lerarenopleidingen en scholen denken. Dat wat leraren vinden komt onvoldoende tot uitdrukking. In maart van dit jaar heeft de AOb een uitgebreid onderzoek⁵ gedaan. Hieruit blijkt dat het Onderwijsraadadvies op een aantal punten haaks staat op dat wat leraren vinden en willen. Toch blijven de adviezen van de Onderwijsraad uitgangspunt voor de minister, waarbij consequent wordt gesproken over het 'aantrekkelijker maken

³ Brief: Naar een aantrekkelijke onderwijsarbeidsmarkt

⁴ via de Landelijke Werkgroep Bevoegdheden (LWB)

⁵ Het gehele onderzoek is hier te vinden: <https://www.aob.nl/nieuws/leraren-zien-wijzigingen-in-bevoegdheden-niet-zitten/>

van het beroep'. Wat ons betreft moet de stem van de leraar dé belangrijkste stem zijn om naar te luisteren als het gaat om de aantrekkelijkheid van het beroep.

Maatwerk lerarenopleidingen

De minister dringt⁶ aan op meer maatwerk bij deeltijdopleidingen voor leraren die hun eerste onderwijsbevoegdheid halen. We ondersteunen van harte dat er aan de opleidingskant veel winst te behalen valt. Het is belangrijk om daarbij op de volgende punten te letten:

- De kwaliteit moet voorop staan. Er mogen geen concessies aan kwaliteit van onderwijs worden gedaan via zij-instroomtrajecten voor mensen zonder onderwijservaring. Onze achterban wijst onder andere op de toenemende werkdruk en kwaliteitsverlies in de situaties waarin zij-instromers met onvoldoende begeleiding, onder andere vanwege het lerarentekort, les geven.
- Er moet met name aandacht zijn voor maatwerktrajecten voor mensen die al een onderwijsbevoegdheid hebben en een tweede bevoegdheid willen halen. Deze groep heeft behoefte aan meer maatwerk, waarbij de onderwijservaring op waarde wordt geschat en ze geen nodeloos lange trajecten hoeven te volgen die in de praktijk te weinig toegevoegde waarde hebben. Het gaat om mensen die in een andere onderwijssector willen werken of in een ander vakgebied.

Wij hopen dat u als Tweede Kamer de urgentie voelt om echte stappen te zetten en niet akkoord gaat met vage toezeggingen. Het gaat om onze kinderen, onze leerlingen en de toekomst van ons land.

Met vriendelijke groet,

Liesbeth Verheggen
Voorzitter Algemene Onderwijsbond

⁶ Brief van 17 september: Maatwerk-deeltijd opleidingen